

Matela, Jiří

Předmluva

In: Matela, Jiří. *Podmět v moderní japonštině*. Vydání první Brno: Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, 2017, pp. 9-10

ISBN 978-80-210-8671-5; ISBN 978-80-210-8672-2 (online : pdf)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/137115>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

A tak, v japonštině, hojnost funkčních přípon a spletnost částic předpokládá, že SUBJEKT postupuje výpovědi skrze jistá opatření, repetice, zpoždování a naléhavosti, jejichž konečný objem (již nelze hovořit o pouhé sekvenci slov) činí právě ze SUBJEKTU jednu velkou prázdnou skořápku slov, a nikoliv ono plné jádro, které má řídit naše věty, z vnějšku a z výšky. To, co se nám pak jeví jako přemíra subjektivity (říká se, že japonština vyjadřuje dojmy, ne skutečnosti), je mnohem spíše způsob, jakým v rozkouskovaném, zprohýbaném a rozdrobeném jazyce SUBJEKT rozředit, nechat vykroacet, až zcela do prázdna.

Roland Barthes, L'Empire des signes (Říše znaků), 1970

PŘEDMLUVA

Text knihy, kterou držíte v ruce, vychází z disertační práce *Pojetí podmětu v moderní japonštině*, jež byla obhájena na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně v květnu 2016 a již jsem završil své doktorské studium oboru Obecná jazykověda tamtéž. Tato kniha je však něčím víc, než jen shrnutím výsledků mého doktorského bádání – je současně reflexí a svědectvím o cestě, na kterou jsem se vydal již v roce 2008. Tehdy jsem, jako student programu japonského Ministerstva vzdělávání, kultury, sportu, vědy a technologií na Ucumijské univerzitě v prefektuře Točigi, horečně hledal téma, do něž bych se mohl ponořit a postavit na něm plánované doktorské studium jazykovědy. K problematice japonského podmětu mne do značné míry nasměroval profesor Karel Fiala, působící na Prefekturní univerzitě ve Fukui, když na jeden z mých prvních dotazů stran japonské lingvistiky odpověděl slovy: „K japonštině neexistuje dosud opravdu spolehlivá obecná, jednotná, hluboce teoreticky propracovaná a všeobecně uznávaná teorie podmětu, a proto by všechny úvahy o podmětu měly začínat touto skutečností.“ Problém, který si většina Evropanů studujících japonský jazyk spojuje s osvojováním správného užívání partikulí *wa* a *ga*, se pro mne stal předmětem objevování nových a nových pohledů, zákoutí a souvislostí japonského jazyka a lidského jazyka vůbec – mnohá poznání přitom svými důsledky dalece přesáhla oblast zmíněných dvou partikulí.

Tato kniha je tak současně svědectvím o vstřebávání poznatků, o tříbení myšlenek a postojů, a především o zrání mladého jazykovědce, který poznává, jak nesamozřejmě jsou mnohé lingvistické kategorie tvář v tvář rozmanitosti skutečného jazykového života. Odráží dlouhé hodiny, dny a týdny, jež jsem strávil pročitáním odborných knih, článků a esejů v japonštině, angličtině a češtině. Naznačuje zvědavost, s níž jsem se pustil do poznávání jazykovědy v tradici pražského funkčního strukturalismu, zanícení, s nímž jsem se pustil do poznávání rozličných směrů tzv. kognitivní lingvistiky, a doufám, že naznačuje také upřímnost, s níž se pokouším oba výše zmíněné lingvistické přístupy smířit a sblížit. Jedním z nejdůležitějších poznání, s nimiž jsem z doktorského studia obecné jazykovědy odcházel, bylo to, že lingvistické kategorie a pojmy, jimiž jazyky popisujeme – včetně pojmu *PODMĚT* –, zde nejsou přítomny, čekajíce, až budou objeveny, nýbrž jsou zaváděny lingvisty za účelem popisu a výkladu jazykových jevů, jež jsou součástí naší každodenní žité zkušenosti. Jejich zavádění by pak mělo být opatrné, uvážlivé a rozumné. O takový přístup jsem se také pokusil v knize, kterou máte před sebou.

Tato kniha je tedy reflexí mé cesty po stopách japonského podmětu. Na této cestě jsem však nikdy nebyl zcela sám a cítím potřebu upřímně poděkovat všem, kdo mi při práci na textu této knihy i při studiu jazykovědy byli nápomocni radou, vedením, byli mi oporou i inspirací. Děkuji profesoru Karlu Fialovi a profesorce Zdence Švarcové za četné písemné i osobní konzultace stran japonské lingvistiky. Děkuji všem svým japonským učitelům a profesorům, kteří mi pomáhali a stále pomáhají pronikat do tajů japonského jazyka a jazykovědy. Děkuji také všem svým kolegům za všechny příjemné a plodně strávené chvíle během celého mého studia, za četné inspirativní diskuse a podněty, které mi pomáhaly tříbit názory na jazyk a jazykovědu. Zvláštní dík patří mému školiteli, doc. RNDr. Tomáši Hoskovcovi, CSc., za dlouholeté vedení nejen na cestách lingvistických, za vstřícnost a přátelství, za bezmeznou trpělivost s mojí nezřídkavou tvrdohlavostí i za vše ostatní. Své rodině, přátelům a blízkým děkuji za veškerou podporu, které se mi dostávalo a dostává a díky níž jsem tím, kým jsem.

Ve Veselí nad Moravou, 1. ledna 2017

J. Matela

Tuto knihu věnuji profesorům Karlu Fialovi a Jošihiko Ikegamimu.

